

NIZOZEMSKA: „U životnom mozaiku neminovno se osjeća potreba za što boljom integracijom, a pokazalo se da smo mi Hrvati u tome izrazito dobri“

Predstavnik Hrvatskog svjetskog kongresa u Nizozemskoj, član Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH, te jedan od nacionalnih koordinatora za Hrvatske svjetske igre, gospodin Goran Strniša, u sklopu projekta Hrvatska na dlanu govorio nam je o naseljavanju te asimilaciji i položaju Hrvata u Nizozemskoj, o mogućnostima učenja i očuvanja hrvatskoga jezika i nacionalnoga identiteta, o zaključcima Sjednice 2. saziva Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH, te u konačnici i o Hrvatskim svjetskim igrama, događaju koji nas ponovno očekuje 2020. godine.

Do kojih se zaključaka došlo na Drugoj sjednici 2. saziva Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH koja se održala u Šibeniku od 10. do 11. studenog 2018.?

Prvenstveno su se razmatrale mogućnosti unapređenja suradnje u području odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan RH, te su zauzeta stajališta i preporuke, kako slijedi u prepisu svih zaključaka:

1. Položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini

Potrebna je maksimalna angažiranost svih institucija u Republici Hrvatskoj, a i samih članova Savjeta, posebno onih koji dolaze iz zemalja članica EU i NATO saveza, na senzibiliziranju cjelokupne javnosti, politika i vodstava tih država za rješavanje ovog problema, koji osim što ugrožava jednakopravnost Hrvata u BiH može uzrokovati daljnju destabilizaciju Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske kao prvog susjeda te posljedično i cijele EU.

2. Ostvarivanje biračkog prava – Glasovanje

Savjet ostaje pri ranijem zaključku i predlaže da se u cilju ostvarivanja punog biračkog prava Hrvata izvan Republike Hrvatske i njihove uključenosti u politički život Republike Hrvatske, poduzmu aktivnosti i mjere, a koje nije moguće provesti bez izmjena Ustava Republike Hrvatske i zakona, kako bi se Hrvatima koji žive izvan Republike Hrvatske:

- olakšao pristup glasovanju s povećanjem broja biračkih mjesta
- omogućilo uvođenje modela dopisnog glasovanja i/ili e-glasovanja i
- povećao broj zastupnika XI. izborne jedinice u Hrvatskom saboru

3. Gospodarski rast i demografska obnova

Savjet je posebno ukazao na problem iseljavanja iz Republike Hrvatske te u tom pravcu zaključio da je potrebno poduzimati mjere demografske obnove i razvitka, posebice one kojima je cilj povratak hrvatskih iseljenika i useljavanje njihovih potomaka te mjere smanjena iseljavanja.

4. Položaj pripadnika hrvatske nacionalne manjine

Posebnu pozornost i skrb potrebno je pružiti pripadnicima hrvatske nacionalne manjine koji žive u državama u kojima nisu u potpunosti zaštićena njihova manjinska prava kroz bilateralne odnose s tim državama, kao i članstvom i utjecajem unutar Europske unije, NATO-a, Organizacije za europsku sigurnost i suradnju i Vijeća Europe. Članovi Savjeta ističu kako Hrvati u Sloveniji nemaju status nacionalne manjine (a po nekim spoznajama ni Hrvati u Makedoniji) pa je potrebna puna angažiranost kako bi se stvorili uvjeti za rješavanje tog pitanja. Iako su vidljivi pomaci, potrebno je dodatno ulaganje napora usmjerenih na poboljšanje položaja hrvatske manjine u Republici Srbiji putem svih državnih institucija. Uza sve navedeno također je potrebno ostvariti prepoznatljivost hrvatske manjine u školskim kurikularnim dokumentima. Potiče se i podržava suradnja pograničnih županija s predstavnicima hrvatskih manjina s naglaskom na iskorištavanje mogućnosti financiranja iz EU fondova.

5. HRT

Nakon izlaganja predstavnika HRT-a na temu „Međunarodni kanali HRT-a: stanje, izazovi, projekcije“ članovi Savjeta zaključili su da su vidljivi pomaci na bolje u radu HRT-a, međutim, potrebno je dodatno raditi na većoj dostupnosti HRT-a svim Hrvatima izvan RH, kao i na uvrštavanju u programe dostupne (i) Hrvatima izvan RH, većeg broja emisija iz Hrvatske i o Hrvatskoj a (i) Hrvatima u RH, većeg broja emisija o Hrvatima izvan RH.

Kako se odvijalo doseljavanje Hrvata u Nizozemsku? Koje su razlike među segmentima?

Prvi val dolaska Hrvata zabilježen je početkom 1970. godine kada je Nizozemska vlada sklopila ugovor sa bivšom SFRJ o detaširanju i iznajmljivanju radnika iz kemijskog i metalnog sektora. Među njima bio je najveći broj školovanih radnika iz metalnih struka i to iz Republike Hrvatske, iz njezinih industrijskih i lučkih gradova. U Nizozemsku su prvo stigli samci koje se smještalo u radničke kampove, brodove ili pansione. Hrvati u to vrijeme dolaze u Nizozemsku isključivo iz ekonomskih razloga.

Nakon prvih sukoba i početka rata u Hrvatskoj, a zatim i BiH, u Nizozemsku dolazi val Hrvata (izbjeglica) manjim dijelom iz Hrvatske, a većim dijelom iz BiH. U prvo vrijeme smješteni su po prihvatnim centrima gdje u početku uče jeziku i polako se integriraju u nizozemsko društvo. Pretežno se naseljavaju oko industrijskih gradova, gdje je mogućnost školovanja i zapošljavanja bila veća. Tako najveći broj Hrvata danas živi u i oko Rotterdama i na području Amsterdama.

Bitno je napomenuti da se i u posljednje vrijeme osjeća blagi porast dolaska uglavnom mladih Hrvata (studenata) koji svoje školovanje žele dovršiti upravo na renomiranim nizozemskim sveučilištima, a a i mladih obitelji koje ovu zemlju koriste kao tranziciju za odlazak u Irsku ili dalje, a u potrazi su za boljim i urednijim životom glede ekonomske perspektive.

Jesu li Hrvati u potpunosti asimilirani u nizozemsko društvo?

U Nizozemskoj Hrvati žive s ljudima iz brojnih zemalja, raznih kultura i vjeroispovjesti. Taj život ponekad nije lak i protkan je lijepim trenutcima, ali i nesporazumima i sučeljavanjima različitih životnih vrijednosnih sustava. Pri snalaženju u tom životnom mozaiku neminovno se osjeća potreba za što boljom integracijom, a pokazalo se da smo mi Hrvati u tome izrazito dobri. Svojom marljivošću i razumijevanjem protkani smo u sve pore nizozemskog društvenog-socijalnog života pri čemu smo jako dobro participirali u svim segmentima i s drugim etničkim manjinama. Jesu li se Hrvati integrirali u Nizozemsku? Definitivno, da. A jesu li se u potpunosti asimilirali nije lako odgovoriti. U vrijeme kada se u zapadnoj Europi na globalnoj razini gube vrednote usko povezane s nacionalnim identitetom mislim da još uvijek uspješno održavamo naš hrvatski identitet, jezik, kulturu i baštinu.

Iako je to veliki izazov, neophodno je te vrijednosti prenijeti posebice na mlađe generacije jer upravo su oni ti koji uz preuzimanje individualne i zajedničke odgovornosti mogu i trebaju raditi na daljem očuvanju i razvijanju hrvatskog identiteta u nizozemskom društvu.

Kako i koliko dugo već funkcioniraju lektorati hrvatskoga jezika i hrvatska nastava u Nizozemskoj?

Samostalnost, suverenost i priznanje Hrvatske od međunarodne zajednice Hrvati u Nizozemskoj otvorile su mogućnosti osnutaka i prvih hrvatskih dopunskih škola. Po mom saznanju, prva hrvatska dopunska škola 'August Šenoa' osnovana je u Rotterdamu krajem 1990 godine. Školu je tada pohađalo oko 150 učenika, a nastavu materinskog jezika i kulture jednim je dijelom financirala općina Rotterdam, a drugim dijelom sami roditelji. Osim u Rotterdamu, škole se tada osnivaju u Amsterdamu, Haagu, Tilburgu, Arnhemu i Goudi. Od siječnja 1994. hrvatsku dopunsku školu 'August Šenoa' u Rotterdamu te školu 'Ivan Gundulić' u Amsterdamu 2002., financirala je Republika Hrvatska. Od 2010. djeluje i hrvatska dopunska škola u Arnhemu i Haagu, te i u Groningenu. Osim hrvatskog jezika i književnosti, u nižim razredima su zastupljeni sadržaji iz prirode i društva, a u višima sadržaji iz povijesti i zemljopisa. Djeca se upoznaju s hrvatskom kulturnom baštinom, dostignućima i važnim ličnostima koje su obilježile povijest Hrvata. Cilj nastave je priprema djece za život u višekulturnoj i višejezičnoj sredini, odgoj u duhu tolerancije i prihvaćanja različitosti te osvješćivanje dvojezičnoga identiteta. Godine 2010. u nastavi hrvatskog jezika i kulture imenovan je koordinator za zemlje Beneluxa u projektu Vijeća Europe pod nazivom Europske jezične mape. Godine 2004. financiranje nastave hrvatskih dopunskih škola preuzima Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Osnutku hrvatskih dopunskih škola u Nizozemskoj svoj su doprinos uz upornost roditelja i pojedinaca pružili također i Hrvatska katolička misija, Hrvatske kulturne zajednice, Hrvatska zajednica Rijnmond te Veleposlanstvo Republike Hrvatske. Hrvatska zajednica u Nizozemskoj posljednjih godina ulaže velike napore kako bi održala hrvatske dopunske škole te i dalje pružala našoj djeci odgoj i izobrazbu na maternjem jeziku.

Smatrate li da se Hrvatskim svjetskim igrama pospješuje globalna povezanost Hrvata diljem svijeta? Što je potrebno napraviti kako bi se HSI unaprijedile te postale još poznatijim događajem?

Hrvatske svjetske igre su višeznačan globalni projekt HSK i definitivno kao takve izuzetno važne ne samo za hrvatski sport, nego i za sudionike, a posebice zato što ispunjavaju osnovnu zadaću, umrežavanje i povezivanje Hrvata diljem svijeta. Sport će uvijek biti snažna poveznica jer zbližava i ujedinjuje te odašilje poruku zajedništva i domoljublja. Protekle Hrvatske svjetske igre već su stekle zavidnu medijsku pozornost u domovini i neophodno je održavati takav trend, pronaći više sponzora, volontera, poboljšati logistiku te direktnije uključiti hrvatske sportske saveze u samu organizaciju. Pokazalo se do sada da je komunikacija unutar samog organizacijskog odbora Igara jedna od najvažnijih karika za uspjeh ovog projekta te je od izuzetnog značaja raditi na ovom segmentu. Iako je broj sudionika na zadnjim Igrama bio velik, jako je važno kontinuirano nastaviti si informiranjem veleposlanstava, hrvatskih zajednica, katoličkih misija, udruga, zaklada o samom fenomenu Igara, te

na taj način poticati mladež diljem svijeta da nam se pridruže kako bi Croolimpijada bila i ostala snažna poveznica domovine i izvandomovinstva.

Pripremila: Ana Martinić

